בס"ד

גליון מס' 878

פרשת חיי שרה תשפ"ז

עלה והצלח

גליון שבועי למבקשי התרופה והעצה לעובדא
למעשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב זיע"א

האוצרות השבוע:

- מצפים לישועה — עלי מרפא
- החיים תלויים בהערכתך — שער הגיליון
- בנין הקלויז — יין הנגרי
- עבודת התפילה — למעשה
- מסוך העולם ועד סופו — בני היכלא

התורה הזמנית:

- הסתכלות בשכל — דרכי נועם
- פנינים מהלימוד היומי בלקו"מ ולקו"ה — איין בלעטל
- כולם שווים לטובה — כוכבי אור
- תשלום על המצוה — עומק הפרשה
- בינה מלאכותית — חנוך לנער
- יראת ה' היא אוצרו — שאל בני
- דיני צירוף עיסות לחלה — הלכה פסוקה

כמה אתה מוכן לשלם?

אם מקבלים משהו בחינם, זה בדיוק מה שהוא שווה. כלום.

אחד הדברים שפחות אהובים על בני אדם באופן כללי, הוא לשלם. אין ברירה ובדרך כלל כדי לקבל משהו צריך לשלם, אבל מוטב יותר היה לו היינו יכולים לקבל דברים בחינם. כמאמר העולם: "מציעים לך בחינם? קח שניים!"...

אך לא. אברהם אבינו רוצה את מערת המכפלה לאחוזת קבר, ועפרון מציע לו את המקום בחינם וללא עלות. והנה למרבה הפלא, תחת שיאמר לו: "יפה מאד מצדך, יישר כח", ואפשר להתקדם ולהתחיל את הלוויה - הוא מסרב ומתחנן אליו 'נתתי כסף השדה קח ממני', בבקשה קח ממני תשלום.

ולא רק אברהם. גם דוד המלך (בסוף ספר שמואל) מגיע ל'ארוונה', ורוצה לקנות ממנו את השדה כדי להקריב שם קרבנות. הסיפור חוזר על עצמו בדיוק: 'ארוונה' מציע את המקום חינם ללא כסף, ועוד מוכן להוסיף משלו את הבקר והעצים. ודוד המלך מתעקש ואומר: "לא, כי בכסף מלא אקננו ממך". למה? למה להתעקש לשלם אם אפשר בלי, לא חבל?!

חינם - לא שווה

יש כאן הבנה יסודית ועמוקה במהות החיים.

איננו כאן בעולם כדי 'שיהיה לנו' דברים, אלא כדי 'לפעול' דברים. אדם החפץ חיים, עליו לשאול את עצמו בסופו של יום, לא: כמה הרווחתי היום, אלא כמה הצלחתי לפעול היום. האם העולם שפגשתי בבוקר, נשאר אותו עולם כשאני הולך לישון בערב, או שפעלתי משהו כדי לשנות אותו ולעשות אותו טוב יותר.

נניח שיהיה לנו כל טוב. כל אחד מקבל בחינם דירה נאה, רכב מפואר, רהיטים משובחים, וכל טוב סלה. ובכן, מה?! האם זה עושה אותי טוב יותר? האם זה עושה את העולם טוב יותר? לא בהכרח. אבל, וכאן החידוש הגדול: אם טרחתי ו'שילמתי' על אותה דירה, רכב, או רהיטים - הייתה כאן פעולה של בחירה 'להחשיב' את הדבר, ולהסכים לשלם עבורו. הבחירה הזו יש לה משמעות, עלי ועל העולם.

אם מקבלים משהו בחינם, זה בדיוק מה שהוא שווה. כלום. השווי של הדבר אינו מצד עצמו, אלא מצד כמה מעריכים אותו ומוכנים לשלם עליו. ולכן, העולם הוא מקום שאין בו דברים בחינם, לכל דבר יש תשלום. למה? כדי לעורר את הצורך לבחור כל דבר שתרצה, יהיה עליך לבחור האם וכמה הוא שווה אצלך. הבחירה, היא הסיפור.

רק באמצעות תשלום, נולד המושג ששמו 'ערך'. מי שבוחר לשלם עבור הבלים ושטויות, אלו הם הערכים שלו. לעומת זאת, מי שזוכה ובוחר לשלם עבור דברים שיש בהם טוב וקדושה, אלו הם הערכים שלו. אבל מי שאינו בוחר לשלם, אין לו שום ערכים. הוא אינו משתנה במאום, וגם לא העולם. אפס. מציאות זו מכונה בזוה"ק בשם 'קליפה'. אתה רואה פרי, ובמקום לקלף - משאיר אותו כמות שהוא. שירקיב. לא חבל?

> כל יום מכיל בתוכו אופציה ושמה חיים. במה זה תלוי? כמה אתה מעריך את היום הזה

יום של חיים

החיים מורכבים מימים, כל יום מכיל בתוכו אופציה ושמה חיים. אפשר להשתמש בה ואפשר חלילה לוותר עליה. במה זה תלוי? כמה אתה מעריך את היום הזה. וזה בא לידי ביטוי בכמה אתה מעריך כל פעולה, מציאות או סיטואציה שנקלעה לאותו יום. וכמה אתה מוכן לשלם עבורה.

מי ש'מבין' בחיים - אינו מוכן לוותר על פירור. כל יום, מאורע סיטואציה או פעולה, שווה אצלו המון. הוא יעשה הכל כדי 'לרכוש' אותה ולמצות ממנה את המיטב. כך חי אברהם אבינו, כך חיו הצדיקים. שרה נפטרה? לא עושים הלוויה וקבורה וזהו. מה פתאום? הלוויה וקבורה זו חתיכת חיים, ועל חיים משלמים. אחרת מה הם שווים.

רק חיים שכאלו, ראויים להיקרא בשם 'חיים'. וזו שמה של הפרשה: חיי שרה. הפרשה עוסקת לכאורה בפטירתה, אבל בעצם מספרת על 'חייה'. היא חיה מאה עשרים ושבע שנים ו'כולם שווים לטובה'. איך? כי היא בחרה כל יום מחדש לחיות. מה שיגיע, היא תעשה ממנו חיים. עליות וירידות, קשיים ונסיונות - כולם חומרים מצוינים כדי לרקוח מהם חיים. חיים שכאלו לא קוברים סתם, צריך לשלם על זה. זה שווה הרבה.

(ע"פ ליקוטי הלכות, מתנה ה,יא)

עלי מרפא

רבי נתן מדבר אליך!

יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְצַפּוֹת וּלְקַוּוֹת וּלְחַכּוֹת וּלְיַחֵל לִישׁוּעָתוֹ תָּמִיד

אור ליום ב' וישב תקצ"ה:

וְהִנֵּה בְּוַדַּאי נִשְׁמַע לָכֶם הַמַּעֲשֶׂה זֶה וְנִבְהֲלָה שֶׁנַּעֲשָׂה פֹּה ... וּבְשַׁבָּת בְּעֶת תְּפִלַּת שַׁחֲרִית נִמְצְאוּ בְּלֶם הֲרוּגִים בְּבֵיתָם ... תִּהְיֶה מִיתָתָן כַּפָּרָה עַל יִשְׂרָאֵל וּתְהֵא נַפְשָׁם צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים. וַעֲדַיִן לֹא נִמְצְאוּ הָרוֹצְחִים רַק אֵיזֶה עֶרֶל נִתְפַּס עַל זֶה. יֶתֶר מִזֶּה אֵין פְּנַאי לְהַאֲרִיךְ.

וְהִנֵּה עַתָּה הוּא מַמָּשׁ כְּמוֹ קֹדֶם הַפֶּסַח שֶׁל חֲנֻכָּה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּצָרוֹת עֲצוּמוֹת מִכָּל צַד כְּמוֹ כֵּן עַתָּה מַמָּשׁ. כִּי מִזֶּה הַצַּד הַצָּרָה הַנַּ"ל הֲלֹא לְמַשְׁמַע אָזֶן דָּאֲבָה נַפְשֵׁנוּ. וּמִצַּד זֶה מַחֲלוֹקֶת כָּזֶה בְּבִזְיוֹנוֹת כְּאֵלֶּה בַּחֲרִיקוֹת שִׁנַּיִם כָּזֶה וְכוּ'. וְעַל כֻּלָּם הוּא הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁבְּתוֹךְ הָאָדָם בְּעַצְמוֹ שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל מֵחֲדָשׁ אֲשֶׁר עַל זֶה נֶאֱמַר: צוֹפָה רָשָׁע לַצַּדִּיק וְכוּ' וְה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְּיָדוֹ וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁיְּחִדְּשׁוּ רז"ל. וְגַם עַל זֶה אָמְרוּ רז"ל מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְכוּ'. וּבְאֶמֶת כָּל הַצָּרוֹת הַנַּ"ל רַחֲמָנָא לִצְלַן תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. אֲבָל: חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים וְכוּ' וּרְבֹב חַשֵּׂי"ת שֶׁהַחֲסָדִים מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל בֹּקֶר. וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כֹּחַ לְצַפּוֹת וּלְקַוּוֹת וּלְחַכּוֹת וּלְיַחֵל לִישׁוּעָתוֹ תָּמִיד, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ גָּמַר וְיִגְמֹר הַכֹּל לְטוֹבָה. כִּי אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה' וּלְעוֹלָם יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה.

דִּבְרֵי אֲבִיכֶם וְרַבְּכֶם וְחַבֵּרְכֶם וְתַלְמִידְכֶם וְאוֹהֲבְכֶם בֶּאֱמֶת, אֲבָל הַנִּדְרָס תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

נָתָן מִבְּרֶסְלֶב

חק ולא יעבור

יום	יום לחודש	ליקוטי מוהר"ן קמא	ליקוטי הלכות ח"ב	משנה ברורה ח"ו	דף היומי בכורות	ליקוטי תפילות
שבת	כז	עא.	לח	קכה.	נ	רפ רפא
א	כח	עא:	לט	קכה:	נא	רפב רפג
ב	כט	עב.	מ	קכו.	נב	רפד רפה
ג	ל	עב:	מא	קכו:	נג	רפו רפז
ד	א	עג.	מב	קכז.	נד	רפח רפט
ה	ב	עג:	מג	קכז:	נה	רץ רצא
ו	ג	עד	מד	קכח.	נו	רצב רצג

עיין התורה הזמנית: ליקוטי מוהר"ן ח"א תורה א' - ח"ב תורה ע"א

בנין הקלויז

א. שָׁמַעְתִּי מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁמּוֹהַרַנַ"ת זַ"ל שָׂח פַּעַם בַּאֲרֻבָּה הִשְׁתַּלְשְׁלוּת בִּנְיַן הַקְּלוֹיז בְּאוּמָן וְהַסִּבּוֹת שֶׁגָּרְמוּהוּ וְהֶבְיאוּהוּ לִידֵי כָּךְ, שֶׁיַּעֲסֹק בִּבְנְיָנוֹ אַף עַל פִּי שֶׁיָּדַע מֵרֹאשׁ שֶׁבְּהֶכְרֵחַ שֶׁזֶּה יִהְיֶה כָּרוּךְ בְּהַרְבֵּה בִּטּוּל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וַעֲבוֹדַת ה' וּזְמַן רַב יִגְזֹל מִמֶּנּוּ מֵעִתּוֹת קְבִיעוּתָן שִׁעוּרָיו וְלִמּוּדָיו וְשִׂיחוֹתָיו עִם אֲנָשָׁיו וְקֵרוּב שְׁאָר אֲנָשִׁים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וּשְׁאָר עֲסָקָיו וְעִנְיָנָיו. וְגַם סִפֵּר אֵיךְ שֶׁעָבְרוּ עָלָיו כָּל מִינֵי צַעַר וְיִסּוּרִים וְטִלְטוּלִים קָשִׁים וּפְסִיעוֹת רַבּוֹת בְּכָל הָעֲיָרוֹת שֶׁיָּשְׁבוּ שָׁם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ כְּדֵי לְעוֹרְרָם עַל נְחִיצוּת הַדָּבָר הַנִּשְׁגָּב הַזֶּה שֶׁהוּא יְסוֹד קִיּוּם הָרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל. וְהֶאֱרִיךְ אָז בְּשִׁיחָתוֹ לְתָאֵר הַמַּכְשׁוֹלִים הָרַבִּים שֶׁעָמְדוּ אָז בְּדַרְכּוֹ עַד שֶׁהִשִּׂיג בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ הָרְשָׁיוֹן לִבְנוֹת וְהַמִּגְרָשׁ וְחֻמְרֵי הַבִּנְיָה וְהָאֻמָּנִין וְהַפּוֹעֲלִים הָעוֹסְקִים בַּמְּלָאכָה וּשְׁאָר עִנְיָנִים הַקְּשׁוּרִים לִבְנְיַן קָדוֹשׁ זֶה. וּמֵאֵידְךְ גִּיסָא עִצָּם הַחֶשְׁבּוֹנוֹת וְהַפְּחָדִים הַנּוֹרָאִים מֵהַחוֹלְקִים וְהַמִּתְנַגְּדִים שֶׁיְּעוֹרְרוּ הַמַּחֲלֹקֶת וְיִשְׁתַּדְּלוּ לְמָנֹעַ הַבִּנְיָה בְּכָל הָאֶפְנִים וְהָאֶמְצָעִים שֶׁבִּרְשׁוּתָם, וְגַם הַמַּלְשִׁינוּת אֵצֶל הַשִּׂרָרָה כְּמִנְהָגָם. אֲבָל אַתָּה מָרוֹם לְעוֹלָם ה' שֶׁאַחֲרֵי כָּל הַהַרְפַּתְקָאוֹת וְהַמְּאוֹרָעוֹת הָלְלוּ הָיָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֶזְרוֹ, וּזְכוּתוֹ וְכֹחוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל עָמַד לוֹ, לִגְמֹר בְּכִי טוֹב הַבִּנְיָן הַקָּדוֹשׁ וְהַנִּפְלָא הַזֶּה הַמְשַׁמֵּשׁ לְבֵית מִקְדָּשׁ מְעַט וּבָנוּי לְתַלְפִּיּוֹת לְדוֹרְשֵׁי וּמְבַקְּשֵׁי ה' לְתוֹרָה וּתְפִלָּה וַעֲבוֹדַת ה' עַל פִּי דַּעַת רַבֵּנוּ זַ"ל, וְהָעִקָּר שֶׁהוּא מָקוֹם מְרֻוָּח בְּיוֹתֵר עֲבוּר כָּל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ הַמִּתְאַסְּפִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְרַבֵּנוּ זַ"ל הָעוֹסֵק אָז בְּתִקּוּן הָעוֹלָם יוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁנָה כַּיָּדוּעַ לָנוּ, וְזֹאת אַחֲרֵי שֶׁסָּבַל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים רְאשֵׁי שָׁנִים טִלְטוּלִים רַבִּים מִמָּקוֹם לְמָקוֹם עַד שֶׁזָּכִינוּ לָבוֹא אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ. (שָׁמַעְתִּי מֵרַבִּי יִצְחָק מֵאִיר קוֹרְמָן, מֵרַבִּי לֵוִי יִצְחָק בֶּנְדֶּר, וּמֵרַבִּי אֱלִיָּהוּ חַיִּים רוֹזִין).

ב. שָׁמַעְתִּי מֵרַבִּי אֱלִיָּהוּ חַיִּים רוֹזִין שֶׁסִּפֵּר מוֹהַרַנַ"ת זַ"ל שֶׁבִּגְמַר בְּנִיַּת הַקְּלוֹיז, כְּשֶׁנִּכְנַס בְּפָנִים, נָפַל עַל רֹאשׁוֹ חֲתִיכַת עֵץ שֶׁהִכְאִיבוֹ מְאֹד. וְאָמַר, שֶׁהָעֵץ הַזֶּה בָּקַע אֶת מֹחוֹ וְנִפְתְּחוּ לוֹ מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה.

אָמַר הַכּוֹתֵב: בְּוַדַּאי הָיָה לוֹ לְמוֹהַרַנַ"ת כַּוָּנָה מְיֻחֶדֶת בָּזֶה, כִּי עוֹד בִּימֵי חַיָּיו הַקָּדוֹשִׁים שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל נָתַן לוֹ בְּרוּר הַמַּדְמֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁים כַּמּוּבָא בַּבָּאוּר הַלִּקּוּטִים עַל תּוֹרָה נ"ד. וְגַם אָמַר לוֹ שֶׁיִּפְתַּח לוֹ שְׁבִילֵי הַשֵּׂכֶל כַּמּוּבָא בְּחַיֵּי מוֹהַרַ"ן (סִימָן תקצד). וְאֵין מַה לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה.

אוצר נחמני

נצור לשונך
הלכות לשון הרע

יש חמשה סוגים של שמיעת לשה"ר לתועלת:

א) תועלת השומע - שהשומע רצה להשתתף עם אותו אדם שדברו עליו לשה"ר, וצריך לדעת מידע עליו (שבאופן כזה מותר לו לברר). **ב) תועלת החוטא** - ע"י שהשומע ידע הלשה"ר יוכל להשפיע על האדם שעליו דובר ולתקנו או להוכיחו. **ג) תועלת הנפגע מחטא שבין אדם לחבירו** - שהשומע יוכל לעזור לניזק או הנגזל או הנעלב. **ד) תועלת המדבר** - שיוכל השומע ללמד זכות על אותו אדם, ויפסיק לספר גנותו, או ירגיעו מצערו. **ה) תועלת שאר השומעים** - שיוכל השומע ללמד זכות, ושאר השומעים לא יקבלו הלשה"ר.

בכל אלו התועליות מותר לשמוע הלשה"ר אבל אסור לקבלו, אלא לחשוש בלבד, ובתנאי שלא יכשיל המדבר בדיבור לשה"ר ללא תועלת. (קיצור הל' לשה"ר פ"ו סעיף ג)

"וַעֲשֵׂה אֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּרַחֲמֶיךָ, בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה אַחְדוּת וְשָׁלוֹם גָּדוֹל בֵּינֵינוּ, יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ הַקָּדוֹשׁ אֲשֶׁר בָּנוּ בָּחַרְתָּ:"

לִיקוּטֵי תְּפִלּוֹת קָטֵן:

למעשה
המדריך לחיים
בעקבות מעשה 'מבעל תפילה'

להרים את העוגן ולהפליג

א] בהמשך לשיחה שבו רביז"ל הוכיח את תלמידיו הקדושים על שתפילתם דומה למעשה שהיה עמו, בעת שהיה על הספינה, והכריחו אותו להרים העוגן, ועשה את עצמו כמתאמץ למראית עין להרים את העוגן מתוך המים מבלי למשוך בפועל.

ב] שלכאורה יש להבין מה משמעות תוכחה זו, שהרי בוודאי התפללו בכוונה.

אך כידוע שמידת החכמה נמשל לים גדול - "ים החכמה". אמנם כאשר שפע החכמה יורד למוח הגשמי של האדם, עלול הים הגדול והזך הזה להפוך לים סוער של בלבולים, מחשבות זרות וטרדות הזמן. ועל כן, כדי לחצות את המים הזידונים הללו בשלום ולבוא אל חוף מבטחים, זקוק האדם ל'ספינה' - והוא כלי רוחני חזק שיצמצם את האור, יגן עליו ויאפשר לו להמשיך בדרך עבודתו.

ג] והנה הספינה האמיתית המיועדת לכך היא כל תיבה ותיבה היוצאת מפי האדם בעת התפילה, בדומה ל'תיבת נח' שהצילה את שוכניה ממי המבול. כי כל דיבור ודיבור בתפילה הוא צמצום נפלא של אור אין סוף. וכאשר האדם נכנס בכל כוחו לתוך התיבה, הוא ממלא את נפשו בהשגת גדולת הבורא יתברך שמו, ומשם הוא שואב חיות, אמונה ודביקות לכל אורך היום. ולפעמים די שיאיר לאדם פסוק אחד בודד במהלך התפילה, כדי שאותו הפסוק יוביל אותו, יעניק לו כוחות וירומם אותו מעל כל סערות החיים.

ד] ומטעם זה אמר רביז"ל (שיחות הר"ן ע"ה), שגם אם אדם מרגיש שתפילתו לא הייתה כראוי ושלא כיוון בה כהוגן, אל יפול ברוחו, אלא לכל הפחות יאמר אחר התפילה מזמור תהילים אחד, שלכאורה לא מובן מה קשר בין הפרק תהילים לכך שלא התפלל בכוונה, אך כיון שעיקר תפקידה של התפילה הוא להעניק לאדם חיות וכוח להיות דבוק בבורא יתברך במשך כל שעות היום. על כן, גם אם לא זכה לקבל כוח זה בתפילה עצמה, ימצא לו לכל הפחות בפרק התהילים "ספינה" חלופית שתאחז אותו ותספק לו חיות של אמונה לעבור בו את ים הבלבולים של משך היום.

ה] ואפשר לומר שזהו תוכחתו של רביז"ל לתלמידיו. כי עורר אותם על כך שגם אם הם מתפללים בכוונה עצומה ובכוח גדול, הם עלולים להישאר במצב שבו אינם מזיזים את הספינה כלל. כי מלבד מה שאדם זוכה לכוון פירוש המילות, יש להתייגע מתוך תיבות התפילה, למלא מוחו וליבו בידיעת אלקותו יתברך, באופן שיהיה בכוחו להרים העוגן, ולהפליג לתוך הים. כי התפילה אינה רק חובה של רגע אמירת התיבה, אלא היא הספינה של החיים עצמם, לקחת איזה דיבור, ולהפליג עמו באופן שינהיג ויאיר הנפש לאורך היום כולו.

הליכות
שיחות ומנהגים
פרנסה

אָמַר פַּעַם מוֹהַרְנַ"ת: "נוֹהֲגִים אַנְשֵׁי הָעוֹלָם לוֹמַר לְאָדָם הַמִּשְׁתַּדֵּל לְפַרְנָסָתוֹ 'אַתָּה עָשׂה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעְזֹר לְךָ', וַאֲנִי אוֹמֵר 'כְּשֶׁהַשֵּׁם יַעְזֹר, אָז תּוּכַל לַעֲשׂוֹת'".

אֶחָד מֵאַנְשֵׁי הַיֶּרֶד שֶׁבְּקִיבְּלִיטְשׁ אָמַר עַל עַצְמוֹ, שֶׁרוֹצֶה לִסַּע לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר עַל זֶה מוֹהַרְנַ"תְּ בְּתוֹמְיָה: "מֵהֵיכָן יֶרֶד שֶׁל קִיבְּלִיטְשׁ נוֹסְעִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל?!" וּכְאוֹמֵר, שֶׁלֹּא יִתָּכֵן שֶׁמֵּהַתְּצָאָה מֵהֶעָסָקִים שֶׁבְּיֶרֶד, שֶׁיָּקוּם מִי שֶׁהוּא וְיִסַּע לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְהוּא דָּמְיָא כְּלָלִית לְכָל עֲבוֹדַת ה', שֶׁלֹּא מֵהַיְרִידִים תֵּצֵא תּוֹרָה וּקְדֻשָּׁה, אַף שֶׁמִּצְלִיחִים בָּהּ בְּמָמוֹן כָּשֵׁר. וְלֹא בְּאֵלֶּה תִּסְתָּאֵבְתֶּנּוּ. וְלֹא מָצָאנוּ מֵאֵלּוּ הַמַּצְלִיחִים שֶׁבַּיְרִידִים, שֶׁיָּקוּמוּ לַיְלָךְ וְלָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְהִתְעַלּוֹת מִפֶּנֶּה בְּקֶדֻשָּׁה שֶׁל מַעְלָה:

הָיָה נִצְרָךְ פַּעַם רַבִּי נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶער לִנְסֹעַ לָעִיר אֲדֶעס לֶאֱסֹף מָמוֹן עֲבוּר צְרָכֵי כֹּלָּה מִמַּשְׁפַּחְתּוֹ. וְשָׁאַל לְמוֹהַרְנַ"תְּ: "וְכִי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת נִסִּים עִמִּי כָּאן בְּמָקוֹמִי, וּמַדּוּעַ עָלַי לְכַתֵּת רַגְלֵי עֲבוּר זֶה?", עָנָה לוֹ מוֹהַרְנַ"תְּ: "יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁכָּל נִסְיוֹנְךָ הוּא בִּכְלָל עֲבוּר דָּבָר אַחֵר, אוּלַי לְמָשָׁל בְּדֵי שֶׁתִּמְצָא אָדָם זֶה וְזֶה וּתְעוֹרְרֵהוּ לְיִרְאַת שָׁמַיִם

מסוף העולם ועד סופו

בעיר מז'יבוז' התגורר סוחר גדול, מאותם שהיו עדיין מתנגדים לבעל שם טוב הקדוש. היה לו בן יחיד, חכם ומופלג בלימוד ובשאר מעלות, שכמו אביו, שלח ידו במסחר.

פעם אחת נסע הבן לברסלאו לקנות סחורה. בדרך כלל רגיל היה בכל נסיעה כזו להתעכב ארבעה שבועות ולשוב לביתו. אך הפעם עבר



הבן חזר בשלום

ציון הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

פרק זמן זה והבן לא חזר. יותר מעשרה שבועות חלפו, ולא הגיעה ממנו שום ידיעה. בכל יום חיכו בני הבית לבואו, והתאכזבו פעם אחר פעם. הם לא ידעו את נפשם מצער.

יום אחד פנתה אמו אל בעלה הסוחר, מתוך דאגת אם עמוקה לבנה מחמדה, ואמרה לו: "למה אתה מקשה את לבך נגד הבעל שם טוב? כל ה'עולם' נוסעים אליו, ממש מארבע כנפות הארץ, והוא פועל עבורם ישועות. ואתה אין רצונך ללכת אל ביתו, לשאול את פיו ולבקש בעד בננו? הלא רואה הנך שהוא לא חוזר מזה זמן רב, ואין זה דבר ריק!"

אולם הסוחר לא שת לבו לדבריה. הוא היה עדיין מאלה העומדים מרחוק, והדברים כלל לא נכנסו ללבו.

עברו הימים, וזוגתו הפצירה בו מאוד, עד שהוכרח לעשות את רצונה. היה זה ערב שבת קודש. הוא הלך אל הבעל שם טוב ואמר לו: "רבינו, זה יותר מעשרה שבועות שבני היחיד נסע לברסלאו, ואין לי שום ידיעה ממנו. איננו יודעים מה עלה בגורלו".

מיד ציווה הבעל שם טוב להביא לו את ספר הזוהר הקדוש. הוא פתח אותו, הביט בו, והשיב לאב המודאג: "בנך בעזרת השם בחיים ובשלום. ובשבת הזאת הוא ישבות בכפר סמוך לעירנו, במרחק פרסה אחת".

הסוחר לא האמין לדברי הבעש"ט. כי איך יכול להיות כך? הרי הבן יודע היטב כמה הם מתגעגעים אליו, וכמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם. בוודאי הכסף אינו נחשב אצלו לכלום, והוא היה נותן כל מה שיבקשו, ובלבד שישוב לביתו לשבת. ובכל זאת, כדי להיות בטוח, שלח הסוחר נכרי אחד אל הכפר, וציווה עליו להישאר שם עד הלילה, אולי יבוא הבן לפני רדת היום.

הנכרי יצא לדרכו, והמתין בכפר הסמוך כפי שנצטווה. בינתיים ישב הסוחר בביתו והמתין לראות מה יהיה.

כשהלילה ירד, חזר הנכרי אל הסוחר ואמר לו: "לא שמעתי ולא ראיתי שום דבר מבנך". פנה הסוחר לאשתו: "הוא מה שאמרתי לך מקודם. כל דבריו הם פיתויי דברים שאין בהם ממש".

לאמיתו של דברים כך היה המעשה אצל הבן: בדרך נסיעתו נשברה העגלה כמה פעמים, ופעם אחר פעם נאלץ להתעכב, עד שלבסוף הוא הגיע אל אותו הכפר בשעת לילה מאוחרת, עייף ויגע. מיד במוצאי שבת קודש בא הבן אל ביתו. בני המשפחה שמחו מאוד בשובו וכל דאגתם התפוגגה.

אז ראה הסוחר למפרע, שכל דברי הבעל שם טוב הם כנים וצודקים ואחד מהם לא נפל ארצה. הוא הלך לחלות את פני הבעל שם טוב, ביקש ממנו מחילה על שדיבר נגדו שלא כהוגן, וסיפר לו את כל המעשה שבו נוכח לראות כיצד דבריו הקדושים התקיימו בדיוק נמרץ ומופלא.

נענה הבעל שם טוב ואמר לו: "שוטה, הלא האור שברא הקדוש ברוך הוא בששת ימי בראשית, היה אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו, וגנז אותו לצדיקים לעתיד לבוא. והיכן גנזו? בתורה. ולכן, כשאני פותח את ספר הזוהר, אני רואה את כל העולם כולו, ולא אשגה ברואה בעזרת השם!".

(מעובד על פי 'שבחי הבעל שם טוב')

דרכי נועם

חיפוש אור הצדיק בתורתו הקדושה

ביאורים על לקוטי מוהר"ן ח"א סי' א' מאמר ו'
ע"פ שיעורי הגה"ח ר' ניסן דוד קיוואק שליט"א

כמה מדרגות בהמשכת השכל

כִּי אִישׁ הַיִשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ תָּמִיד לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁל כָּל דָּבָר, וּלְכַוֵּן עַצְמוֹ אֶל הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, כְּדֵי שֶׁיָּאִיר לוֹ הַשֵּׂכֶל, שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַדָּבָר. כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא אוֹר גָּדוֹל וּמֵאִיר לוֹ בְּכָל דְּרָכָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ח): "חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו"

להסתכל בשכל של כל דבר: יסוד החסידות שנתחדש ביתר עוז בימי הבעש"ט הקדוש הוא להסתכל בפנימיות הבריאה ולהתקשר בפנימיות החיות אלקות שיש בתוך כל דבר בבריאה, בכלליות ובפרטיות. וכלשונו של הרה"ק מטשערין ז"ל (נחת השולחן הל' ציצית): "לקשר עצמו ולהסתכל רק אל השכל והחיות דקדושה המולבש בכל דבר, שזה נמשך על ידי בחינת אור הספירות והמידות הקדושות המלובשים בכל דבר, כפי מידתו, וכידוע הלימוד הקדוש הזה מחכמת הבעש"ט זצוק"ל, ועל ידי זה זוכים להשיג אור אלקותו יתברך ולהדבק בו בתמידות שזה בחינת השם הוי"ה הק'שהוא שורש הכל".

כי אף שנתגלה תורת הסוד בימים קדמונים יותר, אך הבעש"ט חידש וגילה שהסודות הם לא רק מחשבות של כוונות שיש לכוון ענינים מהעולמות העליונים, אלא העיקר לראות איך הכל נמצא כאן בתוך עולם העשייה, בתוך המוחין והמידות של האדם, והאדם עצמו מתייחד עם כל המוחין והמידות שלו אל האורות של העולמות העליונים, וכל אחד בכל דרגא שהוא צריך להתחיל לחפש חיות אלקותו יתברך המסתתר בתוך הבריאה. והוא עיקר תכלית הבריאה, להכיר אותו יתברך מתוך הבריאה.

ובכדי לסדר הדברים, נחלק זאת לכמה ענינים:

א] מצוות: להסתכל בשכל של המצוות שעושה, לעשותם מתוך כוונה פנימית, לחפש בכל מצוה איך להתקרב להשי"ת על ידי אותו המצוה, הן בכלליות להסתכל על המצווה מתוך אמונה שזהו רצון ה', כי כל הכבידות בקיום המצוות הוא מחמת שאינו רואה בעיניו הגשמיים שנעשה משהו מהמצוה שעושה, אך כשיסתכל בפנימיות המצוה וידע שכעת נעשה נחת רוח בשמיים, הרי שבוודאי יזדרז לקיים המצוה בחיות ובשמחה.

וכן בפרטיות כל מצווה, יש כוונה פרטית, שעל ידי שמסתכל בפרטיות פנימיות המצווה הוא יכול להתקרב בתוספת קרבה על ידי שמכוון זאת, ולמשל, בתפילין יש לכוון שהוא כנגד הזרוע והראש, לשעבד מחשבות ליבנו והמחשבות של המח וכו', ובמקוה לחשוב בפשטות שעל ידי זה נעשה טהור, ובשבת שהוא ברית ביני ובין בני ישראל, וכן על זה הדרך מחשבות פשוטות שמתקרב להשם יתברך על ידי אותו המצווה בפרטיות על ידי המחשבה.

ויותר מכך להתעלות במחשבה ללמוד ספרי הצדיקים אשר מבארים הפנימיות של כל מצווה, לא רק בדרך של חידושים ופרפראות ורמזים במצוה, אלא בדרך קיומם באופן פנימי יותר. ועולה על כולנה הספר הנפלא של מורינו ר' נתן 'ליקוטי הלכות' שמבאר כל עניני המצוות דרך נפלא ביותר, וידוע כמה הקפיד על אלו שהתפעלו מהחידושים שלו, ואמר שכל כוונתו היה כפשוטו לכוון בשעת עטיפת הציצית את מה שביאר בהלכות ציצית.

ב] עניני הרשות: להסתכל בשכל של כל דבר בענינים הגשמיים של החיים, כגון, אכילה, שינה משא ומתן ושאר עניני הבית וכדומה, שעד שנתגלה אור הצדיקים היה נדמה בעולם שעבודת ה' הוא רק על ידי הישיבה בבית המדרש ולפרוש מכל עניני העולם הזה ועל ידי זה מתברר



איין בלעטל

אור העצה מה'לימוד היומי'

בספה"ק 'ליקוטי מוהר"ן' ובספה"ק 'ליקוטי הלכות'

שבת קודש

ליקוטי מוהר"ן עא.

כל זמן שאדם מרגיש שחסר לו ממון, אזי מוחו מצומצם ואינו רואה את העולם בעיניים של אלקות, אך כשאדם מסתכל בעיני השגחה, וחי באילו יש לו 'כל הון דעלמא' שלא חסר כלום, אזי זוכה לבוא להתבוננות עמוקה, ללמוד אלקות מכל הסיפורים שנעשים בעולם.

ליקוטי הלכות דף ל"ז

כל אדם צריך לנחם ולעודד את חברו, ולהאיר בו ההכרה והדעת ש"מלא כל הארץ כבודו", ובכל ידיעה שמאיר יותר בחבירו כך העולם מתמלא בבני אדם היודעים את ה', ובזה מסייע בתיקון החורבן.

יום א'

ליקוטי מוהר"ן עא:

יש שלשה מדרגות של יראה: א. יראת הרב (מוחין) - יראה עליונה של התבוננות בשכלו בהשגת גדולת ה'. ב. יראת התלמיד (מידות שבלב) - יראה שהתלמיד לומד דעת רבו ומכניסו לליבו ומידותיו. ג. יראת הבן (מלכות וגשמיות) - יראה היורדת למעשה בתוך הגוף ועניינים הגשמיים (כגון אכילה, קדושה וממון).

ליקוטי הלכות דף ל"ח

כשאדם מתבונן במופתים ובמעשי הניסים של הצדיקים, נכנס בליבו קדושתם וחשיבותם של מעשי התחתונים, בראותו שצדיקים שהם בשר ודם פועלים למעלה, ומכך יקבל חיזוק לעבודתו להבין מה רב כוחו של אדם הנמצא למטה לפעול למעלה.

יום ב'

ליקוטי מוהר"ן עב.

יש בני אדם שעובדים את ה', אך הם בבחינת שינה ואין עבודתם עולה למעלה, וזאת מחמת שהם אינם מכוונים לזכור בעת עבודתם שאכן עבודתם עולה למעלה.

ליקוטי הלכות דף ל"ט

על ידי התקרבות לצדיק, זוכה האדם להתחזק באמונה ובביטחון שהפרנסה והשפע הגשמי נמשכים ומושגחים מהבורא, וכך זוכה לשמחה אמיתית בחלקו ולעשירות דקדושה.

יום ג'

ליקוטי מוהר"ן עב:

כשהמוחין ישנים בתרדמה, אזי אין לו דיבור בתפילה ונחשב כחרש ואלם, וכשזוכה לפקידת עקרות, היינו שזוכה להולדת המוחין, אזי נפתח דיבורו בשבח והודאה.

ליקוטי הלכות דף מ'

כדי להמשיך ולקבל את הארת הדעת של הצדיק, יש להתחזק ולא להתרחק מהקיבוץ הקדוש של תלמידי הצדיק, וכך ילמד להבין את הרמזים שמרמזים לו מרחוק כדי להישאר איתן באמונתו בה'.

יום ד'

ליקוטי מוהר"ן עג.

בעת התקשרות חתן וכלה, שוברים כלי חרס, בשביל לרמז שהאימון והבטחון של אחד בשני הוא רק על ידי בטחון בה', אבל כל משענת של בחון גשמי ללא ה', הוא ככלי חרס הנשבר.

ליקוטי הלכות דף מ"א

כדי להגיע ללימוד המביא לידי קיום, יש לעסוק בכל חלקי התורה בהשראת אור תורתו של הצדיק - בנגלה כדי להוציא הלכה למעשה, ובפנימיות כדי להתחזק בעבודת ה' בכל מצב.

יום ה'

ליקוטי מוהר"ן עג:

תלמיד הגון הוא מי שמתבונן בכל דיבור של הצדיק, להבין מזה איך למצוא את ה' דייקא מתוך סיפורי חייו הפרטיים, ולהבין שכל מעשי חייו הם נראים 'צר' למטה, אבל באמת הוא 'רחב' למעלה.

ליקוטי הלכות דף מ"ב

יש לזכור בעת האכילה, ע"י שאדם אוכל ע"פ הלכה, אזי לא רק שמקיים מצוות התורה השייכות לאכילה, אלא גם נבנס ונחקק תורה בתוך מעיו על ידי אכילה זו ע"פ תורה, וממילא מקבל התחזקות והתקשרות תמידי לה' בזכות אכילה זו, ויש לזכור זאת בעת האכילה.

יום ו'

ליקוטי מוהר"ן עד.

אמונת חכמים הוא לא רק להאמין שהוא צדיק, אלא להאמין שבכל דיבור שלו יש עצה והנהגה למעשה. ולולא זאת, אזי נדמה לו שהרבה מדברי החכם הם רק מותרות, ואינו מבין שהם יכולים להועיל לו בחייו.

ליקוטי הלכות דף מ"ג

ע"י התחזקות בדעת ובאמונה שהשפע העליון מושפע גם בלחם הפשוט, האדם טועם בו מתיקות רוחנית אלוהית ואינו נזקק למתיקות ולתאוות הגשמיות החיצוניות.

השגות

מושגים בתורה א'

ברוחני ובגשמי

ענין חיבור הרוחניות והגשמיות, אינו מובן בשכל הגשמי והחיצוני, וללא שיורד מלמעלה שכל ברור אמיתי שמסביר ענין זה, שנתפס במח ודעת האדם, לא יתקבל ויושג דבר זה. אלא שגם כאשר עצם ידיעת השכל בחיבור רוחניות וגשמיות נקנתה, עיקר השכל הוא לא עצם הידיעה אלא תלוי בהסתכלות והתקשרות, שהוא מהות של שכל שעוסקים בידיעתו תמיד ובפרט במקום ששייך שכחה וראיה של הפך השכל האמיתי. וביותר בענין החן והחשיבות האמיתי של ישראל, שהוא המקושר לפנימיות האמת שהוא השכל האמיתי, שחן זה נפל בעוונותינו הרבים וממילא אי אפשר לראותו כראוי, שם נצרך ביותר לימוד וידיעת השכל האמיתי שמלמד את הדרך להסתכל נכון ולהבין שצריך להרים את החן והחשיבות האמיתי שהוא עצמו ככלי המקושר לאור הפנימיות והשכל האמיתי.

הטוב מהרע, כי הטוב זה הבית מדרש, והרע זה מחוץ לבית המדרש. אך על ידי שנתגלה הדרך של חיפוש וההסתכלות הפנימיות, נתגלה שעיקר בירור הטוב מהרע הוא באופן ההסתכלות של מח האדם על העולם, וכן על ידי המידות שבלב, אהבות ויראות והתפעלויות וכו'. והיינו שבכל דבר בעולם יש טוב אלוקי המחייה אותו, ויש רע שהוא הגשמיות המכסה אותו, וכאשר יודעים את זאת, אפשר לעבוד את ה' בכל דבר, הן באכילה שינה ומו"מ ובשיחה עם בני אדם וכו', כי בכל מקום הוא דבוק במחשבתו איך להתקרב לה' מתוך המקום הזה, [והוא מבין שגם הבית מדרש עצמו מעורב טוב ורע, תלוי מאוד כפי כוונת ליבו ומוחו, ללמוד ביראת שמיים בשפלות והכנעה וכו', או להיפך ח"ו], שגם על זה נתרבו הלימודים בספרי הצדיקים, איך למצוא את ה' בכל מקום. והוא אחד מהיסודות בעבודת ה', לברר קליפת נוגה, שהוא הקליפה המבדילה בין הקדושה לטומאה, והוא כלל עניני הרשות, שאינם כביכול לא מצווה ולא עבירה, ושם האדם נמשך אחר החן של העולם איך שהם מציירים את חשיבות אותם הדברים, ומנתקים את אותם הדברים מהסתכלות פנימית.

ועל כך הזהירו אותנו הצדיקים, שבוודאי כל עניני הרשות הם 'או מצוה או עבירה', השאלה היא באיזה אופן האדם התנהג בהם, אם ברור מחשבתו לחשוב בשכל הפנימי של הדבר, הרי הוא מצווה, ולהיפך ח"ו להיפך, ועל כך רבו הלימודים בספריהם הק', ובעיקר בליקוטי הלכות, לימודים רבים איך לברר הנוגה, להשתמש בעולם הזה כראוי במחשבה נכונה ובמידה ובצמצום הראוי.

והוא מה שנתבאר לעיל, 'נוגה' עולה במספר 'חן', כי הוא גופא המלחמה על החן של הבריאה, בין עשו ליעקב, שעשו מסתכל על החיצוניות של החן, וכך מפיל את העולם אל הרע, ויעקב מסתכל בפנימיות החן של הבריאה, וכך מברר את הבריאה.

ג] יראת והתרחקות: להסתכל בשכל של כל דבר בענינים שעובר על האדם ואין הולך לו כרצונו בעבודת ה', ויש לו נפילות יראת ונסיונות, שעל פי הסתכלות חיצונית נדמה שהוא רחוק מהשי"ת, אך מי שמסתכל בפנימיות הבריאה ולומד הלימודים הצדיקים, הוא יודע בכל דבר איך לחשוב ולמצוא קרבת אלוקים דייקא ממקום זה, כפי שיש לנו הרבה מאוד לימודים מרביז"ל ותלמידו בענין זה.

ד] עניני צער ועגמת נפש: להסתכל בשכל של כל דבר בעניני טרדות החיים והצער ועגמת נפש וכו', גם על זה יש את הלימודים הפנימיים, איך להסתכל בפנימיות הבריאה, ולראות נכון את מה שעובר על האדם, והעיקר לא להמשך אחר החיצוניות והרגשות הלב.

וחשוב להדגיש שענין זה של 'להסתכל בשכל כל דבר' אין המדובר מאיזה דרגא או בחינה בעבודת ה', אלא הוא ה'עבודת השם' בעצמו, לפתוח את העיניים, ולא להיות בכסיל בחושך הולך שרואה רק גשמיות. וכל לימודי הבעש"ט ותלמידיו הק' סובב על קוטב זה, ללמד לימודים פנימיים בכל פרטי המצוות, ובכל ענינים הגשמיים של האדם ובמה שעובר עליו.

והוא החידוש הגדול של מאמר זה, שרביז"ל מעמיד את יסודות החסידות באור חדש לגמרי ממש, וכפי שנלמד בהמשך בס"ד, כי אף שהוא יסוד ידוע מתורת הבעש"ט, אך צריך ללמוד הלימוד הנורא הזה, איך כיצד ומתי יש להסתכל בשכל של כל דבר, ואיך הוא עולה בקנה אחד עם דרך התמימות והפשיטות, ולא רק שהוא עולה בקנה אחד, אלא שהוא ממש ענין אחד, להסתכל בשכל בדרך של תמימות, באופן שמחפש להעלות את מלכות ה', על ידי שמכיר בחן האמיתי של ישראל בכל דבר שעושה, וכך ממילא זוכה לעורר נפשו בכל דבר שעושה להכנס לפנימיות, ביודעו שכעת הוא ממליך את ה' ויש לו חן לפני ה', ובדלהלן.

מוגש כאן לראשונה באדיבות מכון מאירת עיניים - פרויקט התורות הקצר - ביאורים.
לקבלת השיעורים המוקלטים על לקו"מ סי' א' יש לפנות: yotamattar@outlook.co.il
לשמיעת השיעורים על התורות הנ"ל בקו היעודי ב'קול הלשון' 036171116, באידיש בשלוחה 6, בלשה"ק בשלוחה 5.

כולם שווים לטובה

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה (בראשית כג א)

ידועה השאלה אשר כבר הקשוה חז"ל למה שינה הכתוב לשונו ולא כתב 'ויהיו חיי שרה מאה ועשרים ושבע שנים', ותירץ רש"י וזה לשונו: "לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו" עיי"ש.

כי אכן תקופות שונות ישנם בחיי האדם ואין עת דומה לחברתה, ועבודת האדם היא להפיק בכל אחת מהן את המיטב והמקסימום שבה ולעמוד בניסיונות המיוחדים שבה. ישנם ימי הינקות, ימי הגן, ימי התלמוד תורה, ימי הישיבה קטנה, ימי הישיבה הגדולה ימי הכולל, ימי גידול הילדים הקטנים, ימי העמידה וימי הזקנה. וגם בתוך כל תקופה ישנם כמה וכמה בחינות של ימים מיוחדים, כל אחד ואחד ותקופות חייו ושינויים מיוחדים המתהווים אצל כל אחד ואחד, וכולם צריכים להיות בקרבת ה' ועשיית רצונו בבחינת מה שפרש"י "שני חיי שרה - כולם שווים לטובה".

בימי הינקות - צריכים ההורים להתפלל שיגדל בבריאות הגוף והנפש וכו' ולדאוג לכך כמה שניתן. וכן להתפלל על עתידו הרוחני.

בימי הגן - שאזי נפגש עם החברה, צריכים לפתח אצלו מידות טובות בין אדם לחבירו, כגון ותרנות, ועזרה הדדית, ונדיבות וכו'.

בימי לימודו בתלמוד תורה - צריכים לנטוע בו אהבת התורה, ודרך ארץ, וכבוד הרב המלמד, וכן שאר כל המידות הטובות ויראת שמים, באופן שיגיע לבר מצוה ולישיבה קטנה מחונך כהלכתו בכל מידה נכונה. וגם לנטוע בו רצון עז ושאיפה עצומה לגדול ולהתעלות בתורה ויראת שמים. ובוודאי שיש לפקוח עין שלא יתחבר עם ילדים בעלי מידות לא טובות, ומחוסרי יראת שמים, ודעות עקומות (וכן צריך לדעת בכל רגע ורגע ממש היכן הוא נמצא, ויש לדאוג שלא ידרוך במקומות לא מתאימים, כולל בתים של שכנים, או בתים של ילדים שבביתם אין הקפדה על כל מה שצריכים להקפיד).

בימי הישיבה הקטנה והנערות - הם ימים רגישים, שמתחוללים הרבה שינויים בגוף ובנפש וברצון. הרבה פעמים צריכים ההורים הדרכה וכדו' איך להתנהג אתם, כי בזמנים אלו מתחיל הנער להיות גדול ורוצה עצמאות וזכות החלטה גם בנושאים כבדי משקל. וצריכים הרבה תפילה ותשומת לב, לדעת עם מי מתחבר, ולהדריכו בזהירות ועדינות על הקדושה והרחקת חבר רע, ולעשות לו חשק לעסק התורה ולעודדו בכלל דרך לכך, ולא לחסוך זמן ומאמץ שילך בדרך טובים מתוך אוירה טובה. ולא להעמיס מעל כוחו. ולהקשיב לו. ולדאוג שיהי' פתוח עמו. ולמעט בתוכחות, ומה שצריך לומר, לאמר ברוח טובה, ולשמור על קשר בריא וטוב עמו.

בימי הישיבה הגדולה והבחרות - להחשיבו. ולהקשיב לו תמיד בסבלנות. ולעודדו לגדלות האדם, יחד עם ענוה ומידות טובות, ולפעמים להתייעץ עמו, ולהמשיך הקשר הטוב. ולכבדו ולהתפלל שיגיע לחופה, בקדושה וטהרה כראוי. ואם יוכל לסיים הש"ס לפני החתונה - מה טוב - ואף על הבחור להתמיד בתורה בכל כוחו.

בימי הכולל והאברכות - צריך לעשות את העיקר - עיקר ואת הטפל - טפל, ולהזהר מלהימשך אחרי הבלי העולם הזה, כי בזמן זה צריך האדם להיות בעל טוב, בעל מידות טובות בבית ובחוץ, ובכל זאת לא ירפה ידיו מעבודת ה' ועסק תורתו, וינצל כל רגע פנוי לעסק התורה והמצוות.

יזכנו השי"ת לעסוק בכל זמן וזמן בעבודת ה' השייכת לאותו הזמן, שיהיו כל ימינו שווים לטובה אכי"ר.

עומק הפרשה

להשקיע במצוות

בְּכֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִי:

כלומר, למרות שעפרון ביקש לתת לו את מערת המכפלה ללא תמורה, התעקש אברהם אבינו שיטול ממנו ממון רב עבורה.

דבר זה אנו מוצאים גם בדוד המלך, שביקש ארונה היבוסי לתת לו את הר הבית לבנות בו את בית המקדש, אבל דוד המלך אמר 'לֹא כִּי קָנֹה אֶקְנֶה בְּכֶסֶף מָלֵא כִּי לֹא אֶעֱלֶה לַיהוָה אֱלֹהַי עֹלוֹת חִנָּם'.

פנימיות הענין מבאר בזוה"ק (תרומה קכח.) שהסטרא אחרא נקראת 'חינם' כמו שנאמר 'זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם' ודרשו חז"ל 'חינם מן המצוות', כלומר, צד הסטרא אחרא מגיע לאדם בלי שום מאמץ וטירחה, אבל הקדושה מגיעה דווקא על ידי יגיעה וטרחה, ולכן כדי לקיים את המצווה בשלמות צריך האדם להוציא עליה ממון ולטרוח בה.

בדרך עבודה מבאר זאת רבי נתן, שהממון הוא כח חזק של צמצום וגבול, כי באמת הממון נמשך ממקום של שורש ההסתרה שהשי"ת הגביל והסתיר את אלוקותו יתברך שלא תתגלה בעולם, ולא ידע כל פעול כי אתה פעלתו ולא יהיה ניכר שמלכותו בכל משלה, אלא נדמה כאילו הממון הוא המנהיג את העולם, הוא יענה את הכל וכל חיי האדם תלויים בו.

ולכן גם כשעושה האדם מצוה הלב אינו נוטה לערב בה את חלק ההסתרה והמניעה, הוא רוצה שתבוא אליו המצוה בקלות, לא תתערב בה ההסתרה והדמיון המכסה את הבריאה, כשהוא עוסק בתורה הוא רוצה שיבוא לו עסק זה בלי תערובת של פניות ודמיונות, בלי שיצוצו לו באמצע הלימוד טרדות של פרנסה, וכן בכל מצוה ומצוה. אבל שלמות המצוה היא דווקא כשהיא באה בתוך טרדות גשמיות והוא כופה אותם לעבודת ה', כשעוסק בתורה צצות לו טרדות גשמיות לרוב ואם הוא זוכה ומבטל אותם ומתגבר לעסוק בתורה הוא מעלה את המצווה דווקא עם צד השמאל וזה עיקר שלמות המצווה.

גם כשבא אברהם אבינו לקנות את מערת המכפלה רצה עפרון החיתי שלא יוכל אברהם לאחוז בה כראוי, ולכן ביקש לתת אותם חינם אין כסף, אבל אברהם אבינו ביקש לתת עבורה דווקא כסף מלא להניח במעשה זה כסף רב, שעל ידו יקנה ויעלה בשלמות את הקדושה שהייתה בשדה זה וכמו שאמרו חז"ל על מכירה זו 'יָקָם שְׂדֵה עֶפְרוֹן - תקומה הייתה לו'.

חנוך לנער

יסודות החינוך ע"פ דעת רביז"ל

לאן הולך העולם עם ה'בינה מלאכותית'?

שואן וסוער הדור בדורנו דור עקבתא דמשיחא. אל עולמנו פרצה בסערה ה"בינה המלאכותית", ועימה נזדעזעו סדרי תבל. בני אדם שעמלו ימים ושנים, יגעו וקנו להם שם, חכמה, מעמד ומיומנות במלאכתם, מוצאים את עצמם ביום אחד כביכול נעדרי חפץ ומיותרים. אנשי חינוך ועובדי ה' עומדים משתוממים למראה עיניהם: עד היכן יגיעו תמורות הדור? והרי כבר הורגלנו לחשוב כי תוקף הניסיון בדורות האחרונים מתבטא רק בפגעי המדיה והדעות המשובשות, והנה נחתה עלינו סערה חדשה המאיימת לפורר את יסודות קיומו של האדם.

אומנם, נסתרות דרכי ה' ואין אנו משיגים סודות שמים, אך מתוך התבוננות בעין פנימית של אמונה בנורא עלילה על בני אדם, רואים בחוש כי דווקא תופעה זו באה לשבר ולהכניע את גאוות האדם וישותו. כל עוד תלה האדם את כל חיותו, ערכו וסיבת קיומו בכישרונותיו, בחריפות מוחו וביצירתו - הייתה שגיאה זו מעורבבת בנפשו, עד שדימה בנפשו כי בזה נמדדת מעלתו. באה המציאות וטופחת על פנינו: אפילו החכם שבחכמים אינו יכול להתחרות במכונה המעבדת נתונים כהרף עין.

בזאת מרמז לנו הבורא יתברך שמו להתעורר ולהבין: לא שם מונחת מעלתך האמיתית! עיקר מציאות האדם, ייחודו ואיכותו אינם בתוצאות או בהישגים השכליים, אלא בנקודת הבחירה החופשית - ה'בינה האמיתית' בו יכול להתבונן ולבחור בטוב, לשבור תאווה ולהמליך את ה'.

◆ ◆ ◆

יסוד זה הוא עמוד התווך בעבודת החינוך בדורנו, הן להורים והן למחנכים. פעמים רבות, מתוך רצון טוב, אנו משדרים לילד כי עיקר ייחודו ושוויו תלויים בהיותו מוכשר, חריף ומוצלח. אך כעת הולך העולם לקראת הצעקה הזו: זכור, אתה לא 'מלאכותי' - אתה 'בינה אמיתית'. התבוננות קטנה במלכות ה' ובנוכחותו כאן איתך, שווה אלף התבוננויות מוצלחות של מכונה 'מלאכותית'. וצעקה זו עלינו להחדיר בלבבות התלמידים והילדים.

כי לכל בינה מלאכותית, שנונה ומתוחכמת ככל שתהיה, אין בחירה חופשית, אין יצר הרע, אין רגש של מסירות נפש ואין יכולת להקריב רצון עצמי מתוך כיסופים וגעגועים לקונו. בבית דין של מעלה אין מודדים את האדם לפי הכישרונות הטבעיים שניתנו לו במתנת חינם, אלא לפי היגיעה, הרצונות, וההתגברות על הניסיונות.

◆ ◆ ◆

כאשר הילד מצליח באיזה ענין, אל יתרכז השבח בכישרון הטבעי ("איזה מוח חריף יש לך"), אלא בנקודת הלב והעמל ("אשריך כמה השתדלת, כמה רצית ויגעת לעשות רצון ה'").

יש לרומם בעיני הילד כל רגע של שבירת הרצון - כגון כשהתגבר על כעסו, וויתר לחברו או התגבר על יצרו - להדגיש לו כי ברגע זה הוא נעלה ומרומם יותר מכל המכונות המוצלחות.

להשריש בלב הנערים כי חשיבותם לפני המקום ברוך הוא אינה תלויה בהשוואה לאחרים או בהישגים מדומים, אלא בעצם היותם נשמה טהורה בעלת בחירה, המבקשת להתקרב לאביה שבשמים.

שואל בני

שו"ת בעבודת ה'

האם שייך לזכות לירא שמים? [ב]

איך זוכה האדם לזכות ליראת שמיים אמיתית ודביקות בהשי"ת?

רבי"ל אומר (ליקו"מ י"ז) עיקר הדרך לזכות ליראת שמיים טהורה אינה על ידי דאגה וכיווץ הנפש, אלא דווקא על ידי שהאדם מעורר בדעתו ומזכיר לנפשו שהקדוש ברוך הוא כביכול מתפאר בו ובמעשיו.

מה משמעות המחשבה שה' מתפאר בי? יש להתבונן בשלשה מדרגות בהתפארות: א] התפארות כללית - במה שזכה להיות חלק מעם סגולה, כלל ישראל הקדושים, שהשי"ת משתבח בהם בכל עת. ב] התפארות פרטית - שהשי"ת מתפאר בכל יחיד ויחיד בפרטיות נשמתו. ג] התפארות בפרטי פרטיות - בכל תנועה טובה, בכל מצווה, תפילה וברכה שהוא מוציא מפיו, שבאותו רגע ממש נעשית התפארות גדולה למעלה.

כיצד מחשבות אלו של התפארות מעוררות באדם יראה?

כי המחשבה שה' מתפאר בו בכל רגע, ואומר למלאכיו תראו את בני נלחם להתקרב אלי למרות כל הנסיונות שלו וכו'. מחשבות כאלו, מעוררים בו את המציאות שהוא חי בעולם של מלכות ה' ויש מי שמסתכל ומפקח על מעשיו. וירא כזו היא יראת ה' לחיים. יראה שמביאה לדביקות עצומה בהשי"ת.

מאין יזכה האדם לזכור ולהרגיש תמיד את גודל ההתפארות שהשם יתברך מתפאר בו?

עיקר הדרך היא להתקרב לצדיק האמת וללמוד בתורתו הקדושה, ובפרט בספר הקדוש 'משיבת נפש', אשר בו מתגלה דרכי מחשבה רבים באופן של קרבתו לה', והם מחיים את הנפש באופן שמעורר בו היראה - זכרון המציאות שה' עומד עליו.

האם הדיבורים על אהבת השם והתפארותו בכל נקודה טובה נאמרו רק עבור נשברי לב ומדוכאי נפש?

חלילה לומר כן! טעות היא לחשוב שהם נאמרו רק לחיזוק נשברי לב. כי באמת הם הם יסודות האמונה הצרופה ודרכי המחשבה הנכונים שצריך כל אדם לחקוק במוחו תמיד. ואדרבא, האדם המצליח בעבודת ה', אילו לא יעורר מחשבות אלו של התפארות שה' מתפאר בו בנקודות טובות שלו, אזי כל סיפוקו הוא מהתפארות של עצמו מול אחרים.

הלכה פסוקה

מאת הרה"ג ר' שמעון אנשין שליט"א | מו"צ בעיר בית שמש יצ"ו

דִּינֵי צָרוּךְ בָּצָק וּמַאֲפֶה לְשִׁעוּר חַלָּה (ג)

נִבְאַר בָּזֶה אֵיזֶהוּ מִצְטָרְפִים הַבְּצֵקִים אוֹ הַמַּאֲפִים:

בְּאֹפֶן כְּלָלִי יֵשׁ שְׁנֵי סוּגֵי הִצְטָרְפוּת:

א. בְּצֵקִים שֶׁנִּצְמְדוּ זֶה לָזֶה, וְהוּא הַנִּקְרָא בַּפּוֹסְקִים 'נְשִׁיכָה'. וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ רַק בְּבָצֵק וְלֹא בְּמַאֲפִים. **ב.** בְּצֵקִים אוֹ מַאֲפִים הַמֻּנָּחִים בְּמָקוֹם אֶחָד, וְהוּא הַנִּקְרָא בַּפּוֹסְקִים 'צְרוּף סַל'.

א. נִצְמְדוּ. בְּצֵקִים שֶׁנִּצְמְדוּ זֶה לָזֶה בְּחָזְקָה עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁאִם יַפְרִידוּ אוֹתָם תִּשָּׁאֵר חֲתִיכָה מִבָּצֵק אֶחָד בַּבָּצֵק הַשֵּׁנִי [וּכְמוֹ שֶׁמָּצוּי בְּבָצֵק הַמֻּנָּח לְיַד בָּצֵק אַחֵר בִּשְׁעַת הַהַתְפָּחָה אוֹ הָאֲפִיָּה] - חַיָּבִים בְּהַפְרָשַׁת חַלָּה עִם בְּרָכָה. וְזֹאת אֲפִלּוּ אֵינָם מֻנָּחִים בְּמָקוֹם שֶׁנֶּחְשָׁב 'מָקוֹם אֶחָד' (שו"ע שכה א. ט"ז א. ומש"כ בשעת האפיה, אע"פ שי"א שנשיכה באפיה אינה מצרפת, מ"מ למעשה מצטרפים מחמת התבנית קודם האפיה, אפילו למ"ד שאין התנור מצרף).

וְזֹאת אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּצְמְדוּ מֵאֲלֵיהֶם בְּלִי כַּוָּנָה לְהַצְמִידָם (לק"ה, ו הערה ב והערה ד. משפ"א, ב ז). וְגַם יַפְרִידוּ אוֹתָם אַחַר כָּךְ (לק"ה הערה ד).

אָכֵן מִי שֶׁאֵינוֹ רָצוּי לוֹ שֶׁהַבְּצֵקִים יִצָּמְדוּ זֶה לָזֶה - אֵינָם מִצְטָרְפִים בְּהַצְמָדָה זוֹ (לק"ה ו הערה ב). [וְנִרְאֶה לִי לְפִי זֶה, שֶׁחַלּוֹת אוֹ עֻגּוֹת שֶׁנִּצְמְדוּ זֶה לָזֶה בְּאֹפֶן שֶׁהַצִּפּוּי שֶׁלָּהֶם מִתְקַלְקֶלֶת בְּגַלַּל זֶה - אֵינָם מִצְטָרְפִים. אָמְנָם בְּמִשְׁפְּטֵי אֶרֶץ הֶעָרָה 15 מִסְתַּפֵּק בָּזֶה].

ב. נוֹגְעִים. וְכָל זֶה כְּשֶׁנִּצְמְדוּ כַּנַּ"ל, אֲבָל אִם רַק נוֹגְעִים זֶה בָּזֶה - עֲדַיִן אֵינָם חַיָּבִים בְּהַפְרָשַׁת חַלָּה, אֶלָּא אִם יִהְיוּ מֻנָּחִים 'בְּמָקוֹם אֶחָד' שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֶת הַכַּח לְצָרְפָם, וּכְמוֹ שֶׁיְּבַאֵר לְהַלָּן בְּגֶדֶר 'מָקוֹם אֶחָד' (לק"ה ו א, ממשנ"ב תנז ז ושעה"צ יד. אבל בכף החיים תנז לח, שי"א שמצטרף בנגיעה וע"כ באר"י לא יאכל עד שיצרפם בכלי ויפריש).

ג. מְעֹרָבָבִים. שְׁנֵי בְּצֵקִים שֶׁאֵין בְּכָל אֶחָד מֵהֶם שִׁעוּר חַלָּה שֶׁעֵרְבְּבוּ אוֹתָם מַמָּשׁ יַחַד, וְעַכְשָׁו יֵשׁ בַּבָּצֵק שִׁעוּר חַלָּה - חַיָּב בְּהַפְרָשַׁת חַלָּה. וְזֹאת אֲפִלּוּ אִם הָיוּ מִקֹּדֶם שְׁנֵי סוּגֵי בָּצֵק שׁוֹנִים (פשוט שהרי אינו מקפיד). יִתָּכֵן וּפָטוּר (ראה בלק"ה ו הערה כג).

אֲבָל אִם עֵרְבְּבוּ בָּצֵק מִמִּין דָּגָן כָּזֶה עִם בָּצֵק מִקֶּמַח שֶׁל מִין דָּגָן אַחֵר - יֵשׁ לִשְׁאֹל לְרַב אִם אֶפְשָׁר לְבָרֵךְ עַל זֶה (כי יש סוגים שיש בהם מחלוקת הפוסקים אם מצטרפים, ולכאורה אין לברך על זה - ראה: לקט העומר, ג הערה ג. משפטי ארץ, ב סוף יא. ואינו דומה לדין שעירבו סוגי קמח שונים לבצק אחד).

מתחדשים

◆ **בְּשׂוֹרָה טוֹבָה תְּדַשֵּׁן עָצֶם:** חדש! קו שיעורים מיוחד במינו מאת המשפיע הרה"ח ר' **מאיר משמרתי** שליט"א הכולל שיעורים בהירים ומלאי דעת על התורה הזמנית - בשני המסלולים; מסלול **"תמימי דרך"** תורה ע"א תנינא - בשלוחה 1, ומסלול **"לטייל בתורתו"** תורה א' קמא - בשלוחה 2. טעמו וראו! 033131431.

◆ **יפוצו מעיינותיך חוצה:** ארגון ההדפסה וההפצה **"תורת הנצח"** המשקיע משאבים מרובים להדר ולהאדיר את ספרי רביז"ל ותלמידיו זיע"א ולהפיצם במחירים מסובסדים, מודיעים בשמחה רבה על הוצאה מפוארת של **"ספר המידות"** לרביה"ק זיע"א במהדורת כיס, וכידוע דברי רביז"ל על ספר זה שראוי להחזיקו אצלו על מנת לקרוא בו בכל עת. הפצה ראשית: 0534133222.

◆ כמו כן, ספרי **"אוצר היראה"** שרק לאחרונה ראו אור במהדורה המיוחדת של 'תורת הנצח', הודפסו גם הם במהדורת כיס, לתועלת הלומדים החשובים. כזכור, 'אוצר היראה' הוא ספרו של הרב מטשעהרין זצ"ל, המסכם את היוצא למעשה מתוך ספרי רביז"ל ובפרט מספרי ליקוטי הלכות, ומסודר לפי נושאים.

◆ **"מסכת של שבת":** יוזמה מבורכת ונפלאה בבתי הכנסת של חסידי ברסלב, ללימוד משותף של דף וחצי גמרא מדי שבת (בחורף בלילי שבת, בקיץ בשעות אחה"צ), כולל שיעורים, ומבחנים עם הגרלות מכובדות. כעת לומדים מסכת ביצה. 046222545. הצטרפות בשלוחה 1. מבחנים בשלוחה 2.

יו"ל ע"י מכון עלה לתרופה
בכל עניין או להצטרפות למנויים בדוא"ל:
A028080148@GMAIL.COM
פקס או הודעה קולית: 02-8080148
במקרים מיוחדים: 053-3175211 | 054-8591148
המערכת נסגרת מידי יום ראשון בשעה 19:00
לתרומות ונכישת נכס נצחי: עלה לתרופה, בנק מרכנתיל 17, סניף 725, חשבון 36645.

החיזוק השבועי

כִּי כָּל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמָּנוּ יִסָּפֵרוּ מִזֶּה הָרִבָּה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר אֲפִלּוּ כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. כִּי מַעֲשֶׂה כָּזֹאת לֹא הָיָה עֲדַיִן, שֶׁאֻמָּת נִגְלָה כָּזֶה עִם הִתְגַּלּוּת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כְּאֵלֶּה יְהִיוּ נֶעְלָמִים וּמְכֻזָּבִים וּמְשֻׁלָּכִים אַרְצָה כָּל כָּךְ. אֲבָל זֶהוּ בְּעֶצְמוֹ הַתַּרְוִיץ מֵחֻמַּת שֶׁהוּא אֱמֶת כָּזֶה וְחִדּוּשֵׁי חִדּוּשִׁים כְּאֵלֶּה עַל כֵּן מְבֻזִּים וּמְסֻתָּרִים כָּל כָּךְ.

אֲבָל דָּבָר אֵלֶּה יָקוּם לְעוֹלָם, וְהָאֱמֶת עַד לְעֶצְמוֹ, וּמִי שֶׁהִתְחִיל יִגְמֹר. בַּמּוּבָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (חֵיי שָׂרָה פָּרָשָׁה ס) עַל פָּסוּק 'וַיַּעֲשֶׂה חֶסֶד עִם אֲדֹנִי אַבְרָהָם' הִתְחִלְתָּ גְּמֹר. וּפֵרוּשׁוֹ שֶׁאָמַר לְהַקב"ה: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! הִתְחַלְתָּ לַעֲשׂוֹת נְסִים בְּשָׁבִיל אַבְרָהָם וְכוּ' תִּגְמֹר וְכוּ'. חִזְקוּ וְיֵאָמֵץ לְבַבְכֶם...!

עלים לתרופה מיום ב' חיי שרה תקצ"ה

יהלום

מִי שֶׁמַּאֲמִין הֵיטֵב בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיקִים, הוּא רוֹאֶה מֵהֶם מוּפְתִים גְּדוֹלִים בְּכָל עֵת:

לִיקוּטֵי עֲצוֹת, צָדִיק עט